

Årsberetning 2010 for Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

Innledning

Norge er en av verdens ledende sjømatnasjoner. Fiskeri- og havbruksnæringen er kunnskapsbasert, noe som gjør forskning og utvikling (FoU) til et viktig virkemiddel for å videreføre og styrke næringens konkurransevne og bærekraft.

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) er et offentlig forvaltningsorgan som er underlagt Fiskeri- og kystdepartementet, og blir ledet av et styre med næringsrepresentanter. FHF investerer i næringsrettet FoU med det formål å bidra til økt verdiskaping, miljøtilpasning, omstilling og nyskaping i fiskeri- og havbruksnæringen.

På grunnlag av en løpende dialog med fiskeri- og havbruksnæringen, identifiserer FHF næringens FoU-behov og utarbeider kort- og langsiktige FoU-strategier. Med utgangspunkt i disse strategiene tar FHF initiativ til og finansierer FoU-prosjekter med generell nytteverdi for hele eller deler av næringen. FHF følger opp prosjektene og formidler resultatene til næringen.

FHF er lokalisert i Oslo, og ble opprettet i 2001. FHF's inntektsgrunnlag er en avgift – innbetalt av næringen – på tre promille av eksportverdien for fisk og fiskevarer. Midlene går ikke gjennom statsbudsjettet, og disponeres av FHF's styre innenfor rammene gitt i en egen lov (2000-07-07-68) og to egne forskrifter.

FHF's styre

FHF blir ledet av et styre på syv personer. Styremedlemmer foreslås av Norges Fiskarlag (to personer), Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (tre personer) og Landsorganisasjonen i Norge (to personer). Styret oppnevnes av Fiskeri- og kystdepartementet (FKD), som har vedtatt en egen styreinstruks. Etter endring i 2009 av forskrift 2000-10-11-1056 om FoU-avgiften, oppnevnes styret for en periode på to år, mot fire år tidligere. Ved nevnte forskriftsendring utgikk også en begrensning om at styremedlemmer ikke kunne sitte lenger enn to perioder.

I sin styrefunksjon representerer ikke styremedlemmene en bestemt organisasjon, men hele den sektoren vedkommende er satt til å ivareta. Styrets beslutninger skal være enstemmige, og kan eventuelt avgjøres av FKD hvis det ikke oppnås enighet. Alle styrevedtak i 2010 har vært enstemmige.

Sommeren 2009 utnevnte FKD følgende styre for FHF for perioden 1.7.2009–1.1.2011:

- Rolf Jørn Karlsen, styreleder, arbeidstakersiden
- Magnar Pedersen, 1.nestleder, foredling
- Eva Toril Strand, 2.nestleder, fiske og fangst
- Grete Andreassen, arbeidstakersiden
- Kurt Karlsen, fiske og fangst
- Irene Heng Lauvsnes, oppdrett
- Alf-Helge Aarskog, oppdrett

Høsten 2010 utnevnte FKD følgende styre og vararepresentanter for perioden 1.1.2011–31.12.2012

- Jan Skjærvø, styreleder, fiske og fangst
- Rolf Jørn Karlsen, 1. nestleder, arbeidstakersiden
- Irene Heng Lauvsnes, 2. nestleder, oppdrett
- Magnar Pedersen, foredling
- Alf-Helge Aarskog, oppdrett
- Grete Andreassen, arbeidstakersiden
- Eirin Roaldsen, fiske og fangst

Vararepresentanter til FHF's styre

- Kurt Karlsen (for Jan Skjærvø)
- Helge Lønes (for Rolf Jørn Karlsen)
- Trine Danielsen (for Irene Heng Lauvsnes)
- Mona Lindal (for Magnar Pedersen)
- Renate Larsen (for Alf-Helge Aarskog)
- Inger Furmyr (for Grete Andreassen)
- Egil Sørheim (for Eirin Roaldsen)

Tre av styrets medlemmer er kvinner, og kravet om 40 prosent kvinneandel er dermed oppfylt. Det ble i 2010 gjennomført syv styremøter. I tillegg har styret behandlet fem saker som sirkulasjonssaker.

Arbeidsform

To grunnleggende trekk ved FHF's arbeidsform er at FHF investerer midler på eget initiativ (ikke gjennom søknader), og at midlene investeres i samsvar med kort- og langsiktige strategier som er utarbeidet i dialog med næringen. Dette er nedfelt i forskriften om FoU-avgift.

Prosjektutformingen baserer seg på to typer strategiske plandokumenter: Langsiktige strategiske bransjeplaner innenfor utvalgte delsektorer, og en samlet, årlig handlingsplan for hele FHF. FHF's samlede handlingsplan tar utgangspunkt i bransjeplanene og (der det ikke finnes bransjeplaner) andre langsiktige prioriteringer for å definere FHF's årlige satsingsområder, målsettinger og tilhørende budsjetttrammer, med estimater for påfølgende to år.

Med utgangspunkt i handlingsplanens prioriteringer for gjeldende budsjettår, tar FHF initiativ til å opprette konkrete FoU-prosjekter og -programmer, hovedsakelig av langsiktig karakter. Prosjektene vil typisk være basert på tidligere FoU og/eller ses i sammenheng med andre, pågående prosjekter. I tillegg til de ressurser som bindes opp i langsiktige satsinger, har FHF et visst handlingsrom til å sette inn innsats basert på løpende vurderinger av næringens dagsaktuelle FoU-behov.

Ny kunnskap og nye løsninger som følger av FoU-prosjektene, formidles fortløpende til næringen gjennom blant annet samlinger, foredrag, nyhetsartikler og trykksaker. Prosjektinformasjon og prosjektdokumenter gjøres offentlig tilgjengelig på FHF's nettsider www.fhf.no.

Organisering og næringstilknytning

Næringen trekkes aktivt med i FHF's virksomhet gjennom organisatorisk næringstilknytning på flere nivåer.

På øverste nivå består FHF's styre av representanter for næringen. På administrativt nivå har FHF fagsjefer og fagkoordinatorer som historisk har vært ansatt i FHL, Norges Fiskarlag, LO og NSL, men som faglig er underlagt FHF's direktør. Fra og med 1. mai 2011 vil disse være ansatt i FHF. Videre benytter FHF flere rådgivende

grupper (faggrupper, referansegrupper etc.) med representanter fra næringen. På prosjektnivå oppnevner FHF styringsgrupper og/eller referansegrupper med næringsrepresentanter.

Samarbeid med andre virkemiddelaktører

FHF har løpende samarbeid med både Norges forskningsråd og Innovasjon Norge. Forskriften om FoU-avgift spesifiserer at FHF skal ha avtale med begge disse virkemiddelaktørene om strategiarbeid, arbeidsdeling og samordning. Kravet om avtale med Innovasjon Norge ble tatt inn i forskriften i 2009. FHF undertegnet samarbeidsavtale med Norges forskningsråd i 2002, og med Innovasjon Norge i 2004. Sistnevnte avtale ble revidert i 2006. Både Norges forskningsråd og Innovasjon Norge har observatører i FHF's styre.

FHF har ulike former for samarbeid med Norges forskningsråd gjennom de forskjellige forskningsprogrammene Havbruksprogrammet, Matprogrammet, Natur og næring, MAROFF og FORNY. Blant annet deltar FHF med observatør i enkelte programstyrer, i dialogmøter og med hel- eller delfinansiering av prosjekter delvis basert på felles utlysninger.

FHF samarbeider med Innovasjon Norge gjennom Innovasjon Norges nasjonale referansegruppe for Marint verdiskapingsprogram, samt ulike fagmøter. Det er dessuten finansieringssamarbeid og faglig samarbeid både på sentralt nivå og gjennom Innovasjon Norges regionkontorer. Representanter fra Norges forskningsråd og Innovasjon Norge deltar også på FHF's strategisamlinger.

Samarbeid med Nofima

FHF er gjennom vedtak i Stortinget forpliktet til å bruke i snitt 50 millioner kroner årlig på å kjøpe FoU-tjenester fra Nofima. Det ble i desember 2008 undertegnet en samarbeidsavtale mellom FHF og Nofima som fastsetter rammene for dette samarbeidet, og det ble i 2009 nedsatt et samarbeidsutvalg med representanter fra begge parter.

Midlene tildeles Nofima gjennom prosjekttilsagn, ikke som rammebevilgninger. Samarbeidet ble trappet betydelig opp i løpet av 2010. Fra FHF's handlingsplan/budsjett for 2010 gikk omlag 47 millioner kroner til Nofima. I tillegg kommer aktiviteter i 2010 finansiert fra tidligere års handlingsplaner. Fra FHF's handlingsplan/budsjett for 2011 er det per mars 2011 avtalt aktivitet for vel 40 millioner kroner.

Aktiviteter i 2010

I 2010 hadde FHF en økonomisk ramme på 158,9 mill. kroner. Dette førte til igangsetting av mange næringsrettede FoU-prosjekter. I tillegg fremkom det flere viktige resultater fra både disse og tidligere igangsatte FoU-prosjekter.

FoU er av natur langsiktig, og store deler av FHF's virksomhet i 2010 har vært knyttet til flerårige FoU-løp. Samtidig har FHF, på grunn av sin fleksible arbeidsform, kunnet ta tak i dagsaktuelle FoU-behov i næringen, eksempelvis finanskrisens innvirkning på saltfiskmarkedet.

Viktige forskningstemaer i 2010 har blant annet vært kvalitet gjennom hele verdikjeden, bærekraft, fiskevelferd og teknologiutvikling. Verdikjedeperspektivet og (der det har vært relevant) helse, miljø og sikkerhet (HMS) har vært gjennomgående viktig i FHF's virksomhet.

FHF's FoU-virksomhet er organisert i fire hovedområder: Fiske og fangst, havbruk, industri/foredling, og fellestiltak for hele næringen. FHF's virksomhet er for omfattende til at det kan gis en komplett oversikt i

årsberetningen; i stedet gis det smakebiter på relevante prosjekter og resultater innenfor hvert hovedområde. Flere resultater og mer informasjon finnes på FHF's nettsider, www.fhf.no.

FoU innen fiske og fangst

Innenfor fiske og fangst har FHF's innsats vært fordelt på fiskeriteknologi, HMS i fiskeflåten og marine ressurser. Fiskeriteknologi har hatt fokus på redskaps- og fartøyteknologi samt flåteilpasning, mens marine ressurser har fokusert på fangstbasert akvakultur, utnyttelse av lite utnyttede marine ressurser (LUR), samt økt verdiskaping i kystfiske.

FHF's tyngste satsningsområder innenfor fiske og fangst har i 2010 vært på fartøyutvikling, redskapsutvikling og levendefangst. I tillegg har det vært jobbet fram en FoU-strategi for HMS i fiskeflåten for 2011–2013.

Innsatsen innen sektoren kan illustreres med et FoU-arbeid for å fremme innovasjonsgraden ombord på fartøy. Et integrert helautomatisk linehalesystem om bord på en 50 fots kystfiskefartøy er utviklet, der målet har vært å utvikle et system hvor bruk av klepp unngås. Dette er i dag ansett som en av de mest krevende operasjonene på et linefartøy. Videre har FHF vært med på å utvikle et robotisert laste- og lossesystem om bord på autolinefartøyet "Geir". Utviklingen av automatisert lasthåndtering fjerner tungt og ubekvemt arbeid, og fartøyene sparer tid og lossekostnader. I tillegg kan løsningen lett overføres til andre flåtetypene. Videre er det jobbet med å utvikle et kjølesystem for nedkjøling av sjøvann om bord på fiskefartøy med CO₂ som kuldemedium. CO₂ er et miljøvennlig alternativ til NH₃, som har strenge sikkerhetsforskrifter.

Innenfor redskapsutvikling har det vært et spesielt fokus på bruk av pelagisk trål i fisket etter torsk og hyse, som har flere potensielle fordeler for næringen. Ved at deler av kvotene tas med pelagisk trål istedenfor bunntrål, reduseres bunnpåvirkningen fra trålfisket.

I 2010 er det også gjennomført forstudier innenfor utvikling av teine- og kystlinefisket, samt optimalisering av lasteromssystemer i pelagisk fiskeflåte, og dette arbeidet vil bli videreført i 2011. FHF har videre igangsatt et arbeid for å etablere en nasjonal gjenvinningsordning for kasserte fiskeredskaper, noe det i dag ikke finnes noen ordning for.

Innenfor fangstbasert akvakultur har det pågått prosjekter innenfor økonomi og marked, og resultatene indikerer at lønnsomheten i fangstbasert akvakultur av torsk kan være betydelig. Videre er det innenfor dette området sett på metoder for ombordtakning, flytting av levende torsk, transport og fartøyutforming for levende fisk. Innenfor taskekrabbe er flere prosjekter gjennomført, hvor fokus har vært å øke holdbarheten på ferske produkter, utnyttelse av fangstdata samt kvalitetsprøver av taskekrabbe for å kunne gi kvalitetsrapporter tilbake til fiskerne. Andre prioriterte LUR-arter i 2010 var maneter og kråkeboller som utgjør et miljømessig problem samtidig som det kan utnyttes kommersielt. For å kunne fokusere satsningen videre på noen få utpekte arter, er det bestilt et prosjekt som ser på muligheter og barrierer for kommersialisering av LUR-arter.

For å øke verdiskaping i kystfiske ble det satt i gang et prosjekt som ser på flaskehals og utfordringer for å levere ferskfisk fra kystflåten. Prosjektet skal ha en bred tilnærming til verdiskaping og sette søkelys på alle aktuelle arter, ikke bare torsk. Fersk eller levende sjømat levert av god kvalitet til marked kan ha stort potensial for økt verdiskaping for kystflåten.

Flere formidlingstiltak er gjennomført innenfor dette området i 2010, bl.a. krabbekonferanse, samling innenfor fangstbasert havbruk og kongsneglseminar.

FoU innen industri/foredling

Innenfor industri/foredling har FHF's innsats vært fordelt på fire sektorer: pelagisk, ferskfisk/filet, konvensjonell, pelagisk og skalldyr.

Ferskfisk/filet

De siste års satsing på *ferske* produkter, med vekt på kvalitetsheving og distribusjon, er gjort for å møte konkurransen fra lavkostland samt bygge en sterk posisjon i viktige markeder. I denne sammenheng har FHF i 2010 videreført forskningen på temperaturstyring i hele verdikjeden, med tanke på å skape best mulig kvalitet på produktene som tilbys forbrukerne. Arbeidet med produktutvikling av restfilet er også videreført. FHF har i 2010 utarbeidet en ny handlingsplan for ferskfisk-/filetsektoren. Det tas sikte på en langsiktig forskningsinnsats på å utvikle kvalitetsfortrinn, spesielt for torsk og hyse, med bakgrunn i kartlagte markedsmuligheter.

Konvensjonell (saltfisk, klippfisk, tørrfisk)

Innenfor konvensjonell sektor har aktiviteter innenfor råstoff, automatisering, energiforbruk, lagerhold og markedsrelaterte utfordringer vært prioritert i 2010. FHF har videreført forskningen på hvordan ulike parametre i salteprosessen påvirker kvaliteten og utbyttet på sluttproduktet. FHF har også arbeidet med nye automatiserte løsninger i saltfisk- og klippfiskindustrien. Dette er vesentlige tiltak innenfor HMS og kan gi bedre arbeidsmiljø og øke produktiviteten og lønnsomheten i enkeltbedrifter. I 2010 er et mangeårig arbeid med tørking av saltfisk til klippfisk også sluttført. I tørrfisksektoren har FHF videreført arbeidet med å etablere et pilotanlegg for klimastyrte lagring. Ved klimastyrte lagring vil produsentene kunne styre modningsprosessen for tørrfisk gjennom kontroll av tørke- og lagringsbetingelser. Lagring ved lav temperatur kan gi store økonomiske gevinster i denne sektoren. FHF har også sett på mulighetene for styrt utetørring av fisk. Målsettingen har vært å redusere svingningene i kjernetemperaturen i fisken under tørkeprosessen, for å bidra til bedre og jevnere kvalitet og utbytte i produksjonen.

Pelagisk

FoU-prioriteringene i pelagisk sektor i 2010 har vært samlet rundt to hovedretninger: Forskning og utvikling rettet mot markeds-/konseptutvikling og mot kvalitets-/produksjonsstyring. Verdikjedeperspektivet er søkt ivarettatt i det igangsatte arbeidet. FHF har ellers satset på bransjesamlinger som virkemiddel i det overordnede målet om å skape økt lønnsomhet i pelagisk sektor gjennom bruk av FoU. Det har vært arrangert samlinger for bedrifter og forskere for å bidra til åpne prosesser om FHF's tiltaksplanen for FoU i pelagisk sektor, åpne for innspill om FoU-tiltak fra andre aktører enn dem som allerede deltar i prioriteringsprosessene, samt skape dialog for å sikre at synergier mellom ulike prosjekt blir ivarettatt. Bransjesamlinger bidrar også til å motivere næringsaktører til å involvere seg i FoU-prosesser og kan bidra til å øke forskernes forståelse for industriens FoU-behov.

Skalldyr (reker, kongekrabbe)

I 2010 tok FHF og rekenæringen initiativ til en kartlegging av forbruksmønstre blant norske forbrukere og gjennomførte en studie av muligheter for å finne nye og mer moderne anvendelser for pillede reker. Mange ideer ble lansert og noen av disse ble testet i det norske markedet. Senere ble det startet et prosjekt for å utvikle oppskrifter der pillede reker inngår som hovedingrediens. Prosjektet videreføres i 2011 og det er knyttet store forventninger til resultatene av prosjektet. Foredling av kongekrabbe er viktig for de bedriftene som befinner seg i området hvor fangsten foregår. Utryddingsfisket av kongekrabbe har tilført større mengder krabbe av en størrelse og kvalitet som tidligere ble ansett for ikke-omsettbare. FHF har i 2010 bidratt med forskning på prosessutvikling for å sikre kvalitet på produktene av kongekrabbe. I tillegg er det startet opp forskning for å bidra til å utvikle produkter fra restråstoff fra kongekrabbeproduksjonen. Det siste ut fra ønsket om å sikre totalutnyttelse av kongekrabberessursen.

FoU innen havbruk

Viktige innsatsområder innen havbruk er FoU for å bidra til at næringens målsettinger kan oppnås om at lakselus og rømt laks ikke skal utgjøre en uakseptabel trussel mot ville bestander av laksefisk. Fokus er også rettet mot utvikling av kunnskap som kan sikre produksjon av en mest mulig robust og frisk fisk med minst mulig svinn fra smoltutsett til slaktning. FHF søker også å se kvalitet på sluttproduktet i forhold til konsumentens krav og å avdekke årsaker til kvalitetsavvik som skyldes påvirkning gjennom hele produksjonskjeden fra avl til gaffel.

Som helt sentrale, grunnleggende forskningsverktøy har FHF over flere år bidratt til at både laksens og lakselusa sine arvestoff (genom) i løpet av 2010 er tilnærmet ferdig kartlagt og tilgjengelig. Kunnskap fra dette arbeidet er allerede tatt i bruk av avlsselskap for raskere fremgang i produksjon av mer sykdomsresistent fisk. Kartleggingen av lakselusa sitt genom var noe av grunnlaget for at det ved slutten av 2010 ble opprettet et eget senter for lakselusforskning ledet av Universitetet i Bergen.

Fra FHF ble etablert i 2001 og frem til og med 2009 ble det investert 20 millioner kroner i forskning om lakselus, i 2010 ble innsatsen økt betydelig til 10 millioner kroner bare dette året. For 2011 er det planlagt innsats på minst 20 millioner kroner fra FHF. Total innsats i prosjekter om lakselus der FHF deltar med finansiering i perioden 2001–2011 er på ca. 90 millioner kr, 50 % av dette fra FHF. Det overordnede målet for innsatsen er å redusere luseproblemene for villfisk og oppdrettsfisk, og forlenge levetiden for de eksisterende behandlingsmidlene. Etter mange års forskning finansiert av FHF var det i 2010 rogn på markedet selektert for mindre påslag av lakselus. Økt kunnskap om dosering og fordeling av badebehandlingsmiddel i lukkede presenninger og brønnbåt har også vært viktig for bedre behandlingsresultat og redusert risiko for resistensutvikling. Videreutvikling av konseptet med mekanisk spyling og oppsamling av lakselus, som FHF har vært medvirkende til utvikling av, pågår også nå i tett samarbeid mellom utstysleverandør og næringen.

FHF har over mange år investert i forskning som har gitt solid kunnskap for utvikling av den tekniske standarden dagens oppdrettsanlegg må oppfylle for å redusere risiko for rømming til et minimum. Statistikk over forekomst av rømt oppdrettslaks i naturen, spesielt synkende innslag av oppdrettslaks i elver i gytesesongen, kan tyde på at dette er i ferd med å gi effekt. FHF bidrar til forskning for å redusere usikkerheten om hvor mye og hvordan rømt oppdrettslaks opptrer i naturen, og hvilken interaksjon som skjer med villfisk. Nye genetiske metoder gjør at det i dag er mulig å studere dette med større sikkerhet enn tidligere. Metoder FHF har vært med på å utvikle gjør det også mulig å bruke genmarkører for å spore fisk tilbake til anlegget den rømte fra.

Suksess til norsk laks bygger på forbrukers opplevelse av kvalitet som stimulerer til gjenkjøp. Sikring av kvalitet i hele verdikjeden er et viktig satsingsområde for FHF. For første gang har det blitt ført bevis for at en kan forbedre tekstur i laksefilet gjennom å øke innholdet av spesifikke naturlige elementer i fôret. I tre år har FHF investert i forskning koordinert av Nofima med målsetting å finne årsak til at det fra tid til annen oppstår bløt fisk og spalting i fileten som ikke skyldes stress før slaktning. Resultater som ble offentlig i 2010 viser at økt innhold av aminosyrene arginin og glutamat i fôret førte til en signifikant forbedring av tekstur. Ikke bare tekstur, men også fiskens helsetilstand ble forbedret som følge av denne endring i fôrsammensetningen.

Fokuset innen innsatsområdet robust fisk er å bidra til at antall dødfisk minimeres, og at laksen er best mulig rustet til å prestere godt under oppdrettsbetingelser. Tidligere resultater har vist at trening av smolt har positive effekter på fiskens immunsystem. Nyere studier antyder at lokaliteter med sterk strøm har en positiv effekt når det gjelder tilvekst. Studier av laksens immunrespons mot virus sykdommer har avdekket lovende muligheter for å utvikle mer effektive vaksiner, og dette vil bli videre fulgt opp. Et omfattende studium av sykdommen Kardiomyopatisyndrom (CMS) hos laks har i 2010 avdekket at sykdommen forårsakes av et virus – Piscine myocarditis-virus (PMCV). Det er også vist at ulike laksefamilier har ulik mottakelighet for CMS, noe som kan bety at avl rettet mot en mer resistent laks i fremtiden kan bidra til å begrense problemene med denne sykdommen. I et prosjekt som har studert smitteveier for Pancreas disease (PD), er et hovedfunn at det er svært

lite sannsynlig at PD smitter fra smoltanlegg. Studien viser at det er en klar sammenheng mellom utbrudd av PD og smittestatus på sjølokaliteten.

Felles FoU-tiltak for næringen

De tyngste satsingsområdene innen FHF's fellestiltak for hele næringen, har vært markedsforskning, forskning knyttet til totalutnyttelse av fiskeråstoffet samt finansiering av de såkalte basisundersøkelsene. FoU-innsatsen innenfor dette området har også omfattet kystsoneforskning og forskning på reguleringsystemer for bærekraftig forvaltning. FHF har også gitt støtte til arbeidet i prosjektet Sett Sjøbein med 2 mill kr.

FHF bidrar med 35 mill. kr til et ekstraordinært løft for å kartlegge nivået av fremmedstoffer i nordsjøsild, torsk og sei. En slik kartlegging omtales gjerne som basisundersøkelser eller baselinestudier, og vil danne grunnlag for et fremtidig overvåkningssystem og fremtidige risikovurderinger av sjømat. FHF fordeler bidraget over flere år, og har for 2010 disponert 11,5 mill. kr til dette formålet.

Næringen har behov for kontinuerlig markeds- og produktutvikling. I 2010 har FHF blant annet arbeidet med hvordan bærekraftshensyn kan inkorporeres bedre i produksjon og markedsføring, basert på reelle etterspørselsforhold.

Innenfor totalutnyttelse av råstoffet har FHF fått i gang forskning for bedre utnyttelse av biråstoff fra pelagisk fisk og kongekrabbe. En ramme på 3,5 mill kroner har vært disponert av RUBIN.

FHF har videreført satsingen på effektiv energibruk i fiskeindustrien gjennom CREATIV, som er et nasjonalt forskningsinitiativ for energieffektivisering. Som en av Norges viktigste næringer representerer fiskeribransjen en sentral partner i CREATIV-konsortiet. Målsettinger for arbeidet i CREATIV har vært å bidra til utvikling av naturlige kjølemedier (CO₂ og NH₃) til bruk i industrien; forskning på termiske energieffektive prosesser for produksjon av mat; samt å bidra til å utvikle metoder for utnyttelse av termisk energi.

Formidling av FoU-resultater

"Forskningsnytt fra FHF" kom ut med en utgave i 2010. Bladet ble hovedsakelig distribuert via Fiskarbladet Fiskaren (opplag 15.000), og sentrale næringsorganisasjoner (opplag 12.500). Distribusjon ble koordinert med Nor-Fishing 2010. I 2010 ble det produsert tre informasjonshefter om saltfisk og klippfisk ("Produksjon og regelverk", "Klippfisk og energi" og "Automatisering og energisparing").

FHF publiserer forløpende fagrapporter, informasjonshefter, faktaark og presentasjoner på FHF's nettsider. Tallene for nedlasting av de 50 mest populære av disse dokumentene ligger omtrent som fjoråret (fra 900 opp til 14.000 ganger). Det samme kan sies om de fem mest leste artiklene som ble i snitt lest mellom 700-800 ganger de tre første månedene etter publisering, mens snittet lå rundt 450.

I 2010 ble det utviklet et nytt system for å registrere nyhetssakene publisert på FHF's nettsider, og omtaler av disse. Verktøyet gjør det enklere å holde oversikt over effektiviteten til FoU-formidlingen i andre medier basert på FHF-nyheter.

Økonomi og driftsforhold i 2010

Regnskap

FHF's opprinnelige budsjett for 2010 var på 154 mill. kr, hvorav 130,8 mill. kr var avsatt til FoU-aktiviteter. I tillegg var det satt av 7 mill. kr til forprosjekter og strategiarbeid, 4,7 mill. kr til formidling og informasjon, 1 mill. kr til evaluering, og 10,5 mill. kr til administrasjon.

FHF's inntekter kommer fra en lovpålagt FoU-avgift på tre promille av eksport av fisk og fiskevarer, samt renteinntekter. Budsjetterte inntekter fra FoU-avgiften i 2010 var 130 mill. kr, mens bokførte inntekter fra FoU-avgiften ble 162,6 mill. kr.

Som følge av den betydelige økningen i inntekter, jf. over, ble det på styrets initiativ etablert flere nye satsinger i FHF. Kun deler av den nye aktivitet kom i gang i 2010 og budsjetttrammen ble bare økt med ca. 5 mill. kroner til 158,9 mill.kr i 2010. Aktiviteten løper videre i 2011 og årene fremover. Budsjettet for 2011 ble satt til hele 190,5 mill. kroner. Det høyeste budsjettet i FHF's historie.

FHF har ikke egenkapital. Regnskapet føres etter sammenstillingsprinsippet. Dette innebærer at det ikke kan inntektsføres mer enn det som kostnadsføres. Årsresultatet for 2010 blir 0 kroner, og FHF har ikke noe overskudd å disponere. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. I henhold til regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at denne forutsetningen er til stede. Det er også rom for å videreføre FHF's løpende FoU-satsinger.

FHF ga i 2010 tilsagn til FoU-prosjekter for 124,9 mill. kr. FHF betaler som hovedregel ut midlene etterskuddsvis, noe som innebærer at en stor del av tilsagnene fra 2010 først vil utbetales i kommende år. Bokførte prosjektkostnader i 2010, som for en stor del gjelder tilsagn som er gitt tidligere år, er på 135,9 mill. kr.

Bankinnskudd per 31.12.2010 var på 218,2 mill. kr. Hoveddelen av dette er ikke frie midler. Siden FHF normalt utbetaler midlene etterskuddsvis, er store deler av bankinnskuddet bundet opp i avtalte FoU-prosjekter. Ved utløpet av regnskapsåret 2010 var det imidlertid 45,7 mill. kr som ikke var bundet opp i slike forpliktelser. Styrets målsetting er å redusere nivået på ubundne midler, men samtidig slik at FHF beholder en viss reserve mot uforutsette hendelser.

Driftsrammer

FHF er registrert i Brønnøysundregistrene og andre offentlige registre. Ernst & Young er revisor, og Terry Økonomi AS-ARS er regnskapsfører.

Det er utarbeidet en egen økonomiinstruks for styret i FHF. Økonomiinstruksen, som sist ble revidert i 2010, angir styrets og sekretariatets ansvar for økonomiforvaltning og regnskap. Den angir også prinsipper for risikoplassering, fullmaktsgrenser for disponering av midler, samt rutiner for anvisning, utbetaling og plassering av midler.

I økonomiinstruksen, og i egne retningslinjer tilknyttet instruksen, er det nedfelt at FHF skal ha lav risiko på plassering av midler. Per 31.12.10 hadde FHF driftskonto og høyrentekonti i sparebankene Holla og Lunde, Trøgstad og Aurskog samt i Sparebanken Øst.

Styrets leder mottar en årlig godtgjørelse på 60 000 kr, og de øvrige styremedlemmer en årlig godtgjørelse på 40 000 kr. Ved deltakelse på styremøter gis varamedlemmer en sats på 4 000 kr per møte. Ellers følger FHF statens satser for diett, overnatting og bilgodtgjørelse.

Standardvilkår for bevilgninger i regi av FHF inneholder blant annet rutiner for økonomi- og regnskapsrapportering. Prosjekter som gjennomføres av andre virkemiddelaktører på vegne av FHF, følger som hovedregel de retningslinjer som gjelder i de aktuelle institusjoner. FHF's standardvilkår ble endret i oktober 2010, gjeldende fra 1. januar.2011. De viktigste endringene i vilkårene er at det innføres strengere krav til revisorkontroll, og at utnyttelse av resultater og immaterielle rettigheter er tydeligere spesifisert.

Etter endringsforskrift 19.1.2010 pålegges det FoU-avgift på eksport av hermetikk, fiskemel og fiskeolje, som tidligere ikke har vært omfattet av slik avgift. Det gjelder overgangsbestemmelser fra 1. april til 31. desember 2010.

Administrasjonen

Administrasjonen bestod ved årsskiftet av syv personer: direktør, administrasjonssjef, informasjonssjef, informasjonsrådgiver, økonomisjef og to konsulenter. I tillegg var det tre prosjektlederstillinger tilknyttet rekrutteringsprosjektet Sett Sjøbein og plassert i Trondheim.

Det foreligger egne personalpolitiske retningslinjer og pensjons- og forsikringsordning for ansatte i FHF. Arbeidsforholdene i sekretariatet vurderes som tilfredsstillende, og det har ikke vært noen skader eller ulykker i løpet av året. Sykefraværet har i 2010 vært på 1,3 prosent, eller 30,5 av totalt 2.349dagsverk.

FHF leier lokaler tilknyttet hovedkontoret til Innovasjon Norge i Oslo, og generelle miljøhensyn knyttet til kontorhold med videre ivaretas gjennom denne avtalen. FHF forurenses ikke det ytre miljøet.

FHF har målsetting om full likestilling mellom kvinner og menn. Organisasjonen tar sikte på at det ikke skal forekomme forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering. Selskapet har tradisjonelt rekruttert fra miljøer hvor antall kvinner og menn er jevnt representert. Ved utgangen av 2010 bestod fast ansatte i FHF av fire kvinner og tre menn. Arbeidstidsordninger i FHF følger av de ulike stillinger og er uavhengig av kjønn.

I starten av mai 2010 fratradte administrerende direktøren sin stilling, og ny direktør ble konstituert 10. mai 2010. Ny administrerende direktør ble ansatt med virkning fra 15. desember 2010. Administrerende direktør hadde ved utgangen av 2010 en årslønn på 1.050.000 kr.

.....
Jan Skjærvø
Styreleder

.....
Rolf Jørn Karlsen
1. nestleder

.....
Irene Heng Lauvsnes
2. nestleder

.....
Alf-Helge Aarskog
Styremedlem

.....
Magnar Pedersen
Styremedlem

.....
Eirin Roaldsen
Styremedlem

.....
Grete Andreassen
Styremedlem

Bergen 12. april 2011